

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Jiřího Pally v právní věci žalobkyně: **R. Č.**, zastoupená JUDr. Petrem Práglem, advokátem se sídlem Dlouhá 5, Ústí nad Labem, proti žalovanému: **Krajský úřad Ústeckého kraje**, se sídlem Velká Hradební 3118/48, Ústí nad Labem, o přezkoumání rozhodnutí žalovaného ze dne 27. 11. 2006, čj. 4542/SZ/2006, o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 12. 2. 2007, čj. 42 Cad 22/2007 - 14,

t a k t o :

- I. Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 12. 2. 2007, čj. 42 Cad 22/2007 - 14, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.
- II. Odměna advokáta JUDr. Petra Prágla **se určuje** částkou 1904 Kč. Tato částka mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím žalovaného čj. 4542/SZ/2006, ze dne 27. 11. 2006, bylo podle § 90 odst. 5 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů, zamítnuto odvolání žalobkyně a potvrzeno rozhodnutí Magistrátu města Mostu (dále též „prvoinstanční správní orgán“) č. j. OSV/555/06/Nv/9815/06 ze dne 26. 9. 2006. Uvedeným rozhodnutím prvoinstančního správního orgánu byla žalobkyni (dále též „stěžovatelka“) zamítnuta žádost o jednorázovou dávku sociální péče, a to podle § 16 zákona č. 114/1998 Sb., o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení, § 73 a § 94 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, § 1 a § 4 zákona č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti a zákona č. 463/1991 Sb., o životním minimu.

Žaloba obsahovala rovněž námitky proti rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 11. 2006, č. j. 3730/SZ/2006, jímž bylo zamítnuto odvolání žalobkyně a potvrzeno rozhodnutí Magistrátu města Mostu ze dne 6. 9. 2006, č. j. OSV/555/Nv/9815/06, ve kterém vedoucí Odboru

sociálních věcí Magistrátu města Mostu rozhodla o námitce podjatosti vznesené žalobkyní tak, že Bc. Z. N., pracovnice Odboru sociálních věcí Magistrátu města Mostu není vyloučena z projednávání a rozhodování v řízení ve věci žádosti žalobkyně o jednorázovou dávku sociální péče.

V odůvodnění napadeného rozhodnutí čj. 4542/SZ/2006, ze dne 27. 11. 2006 žalovaný uvedl, že prvoinstanční správní orgán rozhodoval podle zákona č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti, nikoliv podle zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, jak dovozovala žalobkyně při výkladu, co se rozumí ostatními základními osobními potřebami a všemi osobními potřebami. Žalobkyně požadovala poskytnutí jednorázové dávky na zakoupení školních potřeb, ošacení a obuvi pro její nezletilé děti. Podle § 4 odst. 1 zákona č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti, se občan, který se považuje za sociálně potřebného, poskytuje jednorázové nebo měsíčně se opakující peněžité nebo věcné dávky k zabezpečení výživy a ostatních základních osobních potřeb a k zajištění nezbytných nákladů na domácnost. V daném případě byla rodině žalobkyně poskytována měsíčně se opakující dávka sociální péče, a proto nebyly shledány důvody pro poskytnutí dávky jednorázové. Pokud se žalobkyně domnívala, že jí byla poskytnuta dávka nižší, než jí náleží, měla možnost o přehodnocení výše dávky požádat. Co se týče skutečností týkajících se manžela žalobkyně, odkázal žalovaný na své předešlé rozhodnutí, k této otázce se mimo jiné vyjadřovalo i Ministerstvo práce a sociálních věcí. Žalovaný uzavřel, že prvoinstanční správní orgán postupoval v souladu s právními předpisy.

Žalovaný potvrdil rovněž rozhodnutí vedoucí správního orgánu prvního stupně ze dne 6. 9. 2006, jímž rozhodla o námitce podjatosti. V odůvodnění uvedl, že v systému, kdy správnost rozhodnutí stvrzuje svým podpisem vedoucí odboru, lze mít důvodně za to, že Bc. Z. N. nemůže výsledek řízení skutečně ovlivnit. Dále konstatoval, že při přezkoumání několika rozhodnutí nezjistil, že by Bc. Z. N. měla zájem na zamítnutí žádostí o dávky, či jakýkoli jiný osobní vztah k věci.

Krajský soud v Ústí nad Labem usnesením ze dne ze dne 12. 2. 2007, čj. 42 Cad 22/2007 - 14 žalobu žalobkyně proti výše uvedenému rozhodnutí žalovaného odmítl jako nepřijatelnou podle § 68 písm. e) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále „s. ř. s.“). Soud vyslovil, že na věc, týkající se sociální dávky žalobkyně, dopadá ustanovení § 56c písm. a) zákona č. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, podle kterého jsou ze soudního přezkumu vyloučena rozhodnutí o mimořádných výhodách občanům zdravotně postiženým a rozhodnutí o dávkách sociální péče. Z tohoto důvodu krajský soud žalobu odmítl.

Ve včasné podané kasační stížnosti stěžovatelka namítala nesprávné právní posouzení věci krajským soudem, neboť soud provedl nesprávný výklad ustanovení § 56c písm. a) zákona č. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení.

Stěžovatelka uvedla, že rozhodnutím žalovaného jí nebyla přiznána jednorázová peněžní dávka sociální péče ve výši 2000 Kč požadovaná podle § 23 vyhlášky Ministerstva práce a sociálních věcí č. 182/1991 Sb., kterou se provádí zákon č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení.

Stěžovatelka odkázala na obsah žaloby, kde mimo jiné namítala, že napadeným rozhodnutím žalovaného došlo k hrubému zásahu do jejích základních práv zaručených v čl. 6 odst. 1 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, neboť ve věci bylo rozhodováno podjatými pracovníci správních orgánů. Doplnila, že sociální potřebnost rodiny stěžovatelky v srpnu 2006 dosahovala výši 20 525 Kč a životní minimum 18 310 Kč, což znamená, že s příjmy ve výši 16 525 Kč měsíčně rodina stěžovatelky v červenci 2006 pobývala v krajní hmotné nouzi a ve hladu.

Stěžovatelka dále konstatovala, že krajský soud vyložil ustanovení § 56c písm. a) zákona č. 114/1988 Sb., tak, že ze soudního přezkumu jsou vyloučena všechna rozhodnutí o dávkách sociální péče a výslovný odkaz na § 34 odst. 1 písm. a) až e) téhož zákona vztáhl pouze na část věty za spojkou „a“, vylučující ze soudního přezkumu rozhodnutí o mimořádných výhodách občanům těžce zdravotně postiženým. Stěžovatelka s tímto výkladem předmětného ustanovení nesouhlasí a tvrdí, že odkaz na § 34 odst. 1 písm. a) až e) se vztahuje na celé ustanovení § 56c písm. a) zákona č. 114/1988 Sb., protože poskytování mimořádných výhod občanům těžce zdravotně postiženým upravuje pouze § 34 odst. 1 písm. e) a pod písm. a) až d) se upravuje poskytování nenárokových dávek sociální péče. Z toho pak podle stěžovatelky vyplývá, že pokud by se odkaz na § 34 odst. 1 písm. a) až e) vztahoval pouze na část věty první § 56c písm. a) zákona č. 114/1988 Sb., za spojkou „a“, tak by nemohl odkazovat na písm. a) až e), nýbrž pouze na písm. e), které jediné poskytování mimořádných výhod občanům těžce zdravotně postiženým upravuje a odkaz na písm. a) až d) by byl zcela nadbytečný, protože by jak dávky pod těmito písmeny, tak rovněž všechny ostatní dávky už byly ze soudního přezkumu vyloučeny první částí věty před spojkou „a“.

Stěžovatelka zdůraznila, že dávky poskytované podle § 23 vyhlášky Ministerstva práce a sociálních věcí č. 182/1991 Sb., jsou nárokové a nikoli účelové, protože jejich cílem je dorovnat příjmy jednotlivce do hranice sociální potřeby poté, kdy musel uhradit nějaké nezbytné mimořádné výdaje, na rozdíl od dávek upravených v § 34 odst. 1 písm. a) až d) zákona č. 114/1988 Sb., které naopak nejsou nárokové a jsou účelové. Proto jsou podle názoru stěžovatelky ze soudního přezkumu vyloučeny pouze dávky sociální péče poskytované podle § 34 odst. 1 písm. a) až d) zákona č. 114/1988 Sb., nikoli všechny dávky. Podle stěžovatelky je zřejmé, že § 56c zákona č. 114/1988 Sb. prosazuje pouze princip nevymahatelnosti nenárokových plnění, nikoliv neústavní princip nepřezkoumatelnosti správních rozhodnutí soudem.

Stěžovatelka proto navrhla, aby Nejvyšší správní soud usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

Kasační stížnost je podle § 102 a násl. s. ř. s. přípustná a stěžovatelka v ní uplatňuje námitky odpovídající důvodům kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. Jejím rozsahem a důvody je Nejvyšší správní soud podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán. Nejvyšší správní soud přitom neshledal vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

Kasační stížnost je důvodná.

Kasační stížností je napadeno usnesení o odmítnutí žaloby, v tomto případě přicházejí pro stěžovatele v úvahu z povahy věci pouze kasační důvody dle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., spočívající v tvrzené nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu. Pod tento důvod spadá také případ, kdy vada řízení před soudem měla nebo mohla mít za následek vydání nezákonného rozhodnutí o odmítnutí návrhu, a dále vada řízení spočívající v tvrzené zmatečnosti řízení před soudem. Stěžovatelka kasační stížnost podala právě z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. a spatřuje nezákonnost usnesení krajského soudu především v nesprávné aplikaci § 56c písm. a) zákona č. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů ČR v sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů. V projednávané věci se tedy jedná o posouzení otázky, zda se na rozhodnutí žalovaného o zamítnutí odvolání a potvrzení rozhodnutí prvoinstančního správního orgánu, jímž byla stěžovatelce zamítnuta žádost o jednorázovou dávku sociální péče ve smyslu zákona č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti, vztahuje výluka ze soudního přezkumu uvedená v § 56c písm. a) zákona č. 114/1988 Sb.

Nejvyšší správní soud shledal tuto námitku důvodnou.

K tomu nutno uvést, že dávky sociální péče podmíněné existencí sociální potřeby představují realizaci ústavního práva na pomoc v hmotné nouzi, která je nezbytná pro zajištění základních životních podmínek, zakotveného v článku 30 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a chráněného čl. 4 Ústavy České republiky. Jako takové toto právo nemůže být vyňato z dosahu přezkumu soudu ve správním soudnictví (jde nepochybně o subjektivní právo veřejné ve smyslu § 2 s. ř. s.). Zákon č. 114/1988 Sb. založil v § 56c písm. a) vyluku ze soudního přezkumu rozhodnutí o dávkách sociální péče a o mimořádných výhodách občanům těžce zdravotně postiženým podle § 34 odst. 1 písm. a) až e) téhož zákona. Těmito jsou rozhodnutí:

- a) o poskytování příspěvků na opatření zvláštních pomůcek občanům s těžkými vadami nosného nebo pohybového ústrojí, nevidomým a neslyšícím občanům,
- b) o poskytování příspěvků na koupi, na celkovou opravu a na provoz motorového vozidla a na úhradu pojistného,
- c) o poskytování příspěvků na úpravu motorového vozidla na ruční ovládání občanům s těžkými vadami nosného nebo pohybového ústrojí,
- d) o poskytování příspěvků na úpravu bytu občanům s těžkými vadami nosného nebo pohybového ústrojí a nevidomým občanům,
- e) o přiznání mimořádných výhod.

Uvedený výčet rozhodnutí, jež nepodléhají soudnímu přezkumu, je taxativní a nelze jej tudíž jakkoli dále rozšiřovat. Rozhodnutí o dávkách sociální péče podle zákona č. 482/1991 Sb. do tohoto výčtu zahrnuta nejsou a podléhají tak soudnímu přezkumu. Z výše uvedeného je tedy zřejmé, že rozhodnutí žalovaného o zamítnutí odvolání a potvrzení rozhodnutí prvoinstančního správního orgánu, jímž byla stěžovatelce zamítnuta žádost o jednorázovou dávku sociální péče ve smyslu zákona č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti, nelze na základě ustanovení § 56c písm. a) zákona č. 114/1988 Sb., vyloučit ze soudního přezkumu a to z toho důvodu, že takovéto rozhodnutí není rozhodnutím podřaditelným pod § 34 odst. 1 písm. a) až d) zákona č. 114/1998 Sb., a nelze jej podřadit ani pod § 34 odst. 1 písm. e) cit. zákona, neboť toto ustanovení obsahuje odkaz na § 86 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, který obsahuje především výčet možností jak pomoci těžce zdravotně postiženým občanům.

Pokud tedy krajský soud ustanovení § 56c písm. a) zákona č. 114/1988 Sb., aplikoval na zcela jiný typ dávek představujících záruku na pomoc v hmotné nouzi, aplikoval na věc neodpovídající právní normu. S ohledem na shora uvedené je tedy zřejmé, že rozhodnutí žalovaného není ze soudního přezkumu vyloučeno. Ze soudního přezkumu vyloučeno není ani podle soudního řádu správního, neboť je zcela nepochybné, že se nejedná o rozhodnutí, které by bylo možno podřadit pod některou z kompetenčních výluk uvedených v § 70 písm. a) až f) s. ř. s. Kasační stížností napadené usnesení krajského soudu je nezákonné z důvodu nesprávné aplikace právního předpisu.

V dalším řízení bude rovněž třeba, aby se krajský soud zabýval rozhodnutím žalovaného ze dne 8. 11. 2006, č. j. 3730/SZ/2006, jímž bylo zamítnuto odvolání stěžovatelky a potvrzeno rozhodnutí vedoucí správního orgánu prvního stupně ze dne 6. 9. 2006, č. j. OSV/555/Nv/9815/06, o námitce podjatosti vznesené stěžovatelkou. Nejvyšší správní soud v této souvislosti pro úplnost poukazuje na rozhodnutí zdejšího soudu ze dne 15. 10. 2003, č. j. 3 Afs 20/2003 – 23 ve kterém konstatoval, že *rozhodnutí správce daně o vyloučení pracovníka je rozhodnutím, kterým se pouze upravuje vedení řízení [§ 70 písm. c) s. ř. s.] a které není přezkoumatelné samostatnou žalobou ve správním soudnictví. Musí proto předcházet rozhodnutí o věci samé, aby případné vady daňového řízení způsobené nesprávnou aplikací § 26 zákona ČNR č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků,*

bylo možno namítat v řízení o žalobě proti meritornímu rozhodnutí. Nejvyšší správní soud má za to, že ačkoliv se výše uvedené rozhodnutí týkalo rozhodnutí správce daně o vyloučení pracovníka, tedy daňového řízení, bude možno z něj vycházet i v posuzovaném případě.

Nejvyšší správní soud tedy z výše uvedených důvodů napadené usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem zrušil (§ 110 odst. 1 s. ř. s.) a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Podle § 110 odst. 3 s. ř. s., zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu a vrátí-li mu věc k dalšímu řízení, je krajský soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem ve zrušovacím rozhodnutí. Na krajském soudu tedy nyní bude, aby řádně posoudil stěžovatelkou napadené rozhodnutí žalovaného, vypořádal se s žalobními body a své závěry odůvodnil.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

Stěžovatelce byl v řízení o kasační stížnosti usnesením Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 20. 8. 2008, č. j. 42 Cad 22/2007 - 23, ustanoven advokát. V takovém případě s ohledem na § 35 odst. 8 a § 120 s. ř. s. platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát. Nejvyšší správní soud proto určil odměnu advokáta podle § 7 a § 9 odst. 3 písm. f) ve spojení s § 9 odst. 2 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „advokátní tarif“) částkou 1000 Kč za dva úkony právní služby (převzetí a příprava zastoupení a doplnění kasační stížnosti). Soud dále přiznal 2 x 300 Kč paušální náhrady hotových výdajů podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu. Celková odměna tedy činí 1600 Kč. Protože advokát Nejvyššímu správnímu soudu doložil, že je plátcem daně z přidané hodnoty (dále jen „DPH“), podle § 35 odst. 8 s. ř. s. se zvyšuje odměna o částku odpovídající DPH, kterou je advokát povinen odvést z odměny za zastupování a náhrad hotových výdajů podle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů. Částka daně vypočtená podle § 37 odst. 1 a § 47 odst. 3 zákona č. 235/2004 Sb. činí 304 Kč. Odměna advokáta navýšená o DPH celkově činí 1904 Kč. Zástupci stěžovatelky se proto přiznává celková náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti ve výši 1904 Kč. Tato částka mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 4. prosince 2008

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu